

En ung rytterofficers erindringer fra felttoget 1813, del II

Udrensningen af officerer i Fynske Lette Dragoner

Den 10. oktober blev en "Thyge Brahes dag" for regimentets uduelige officerer, idet der fandt en stor udrensning sted.

Den var, som det siges i "*Meddelelser fra Krigs arkiverne*", radikal og viste klart, at den "blide" Frederik af Hessen ikke skyede at tage et ansvar, når det gjordes nødt, og at han ikke ville finde sig i slap og løs kommandoføring.

Holstenske Regiment Ryttere.

Med undtagelse af den kun midlertidigt fungerende regimentskommandør og regimentets næstkommanderende, som prinsen skønnede det hensigtsmæssigt foreløbig at lade forblive stående, blev de fleste ældre officerer i regimentet fjernede.

Til premiermajor ved regimentet valgte Kongen "*den*", som prinsen udtrykker sig, "*meget duelige og netop til regimentets ophjælpning brugbare, tapre major Høegh-Guldberg*". Endvidere indtrådte i regimentet sekondløjtnanterne F. Grev Moltke af Livregimentet Rytteri og P. Bardenfleth, adjutant hos prins Christian af Hessen og broder til Auxiliærkorpsets stabschef, begge som eskadronschefer, samt H. Sønnichsen af Livregiment Lette Dragoner, der hidtil på glimrende måde havde gjort tjeneste ved Holstenske Husarafdeling [1](#)). Endelig blev sekondløjtnant af Jyske Lette Dragoner G.T. Wiggers, der nylig havde udmærket sig så meget, nogle dage efter forsat til regimentet. Med denne officersbesætning var Fynske Regiment Lette Dragoner fortrinligt hjulpen, og det varede heller ikke længe før regimentet -

såvel på som udenfor kamppladsen - viste sig som sin berømte jyske værdige medbejler.

26. oktober blev regimentets midlertidige chef von H. udnævnt til chef for Holstenske Regiment Ryttere i anledning af, at regimentschefen var afgået ved døden.

Wind omtaler de afgåede officerer og giver træffende om end lidet smigrende bemærkninger om hver især. Om en af dem hedder det f.eks. at han: *"forenede alle de egenskaber, som hører til at gøre en mand elskværdig og farlig for damerne, det han også i høj grad var og benyttede: smuk, dog ej af mandigt udseende, brillant klædt, red fint og godt, holdt gode heste, var desuden meget dannet, og såvel digter som musikalsk; men på den anden side manglede han alt som gør den sande soldat - thi han havde ingen courage.*

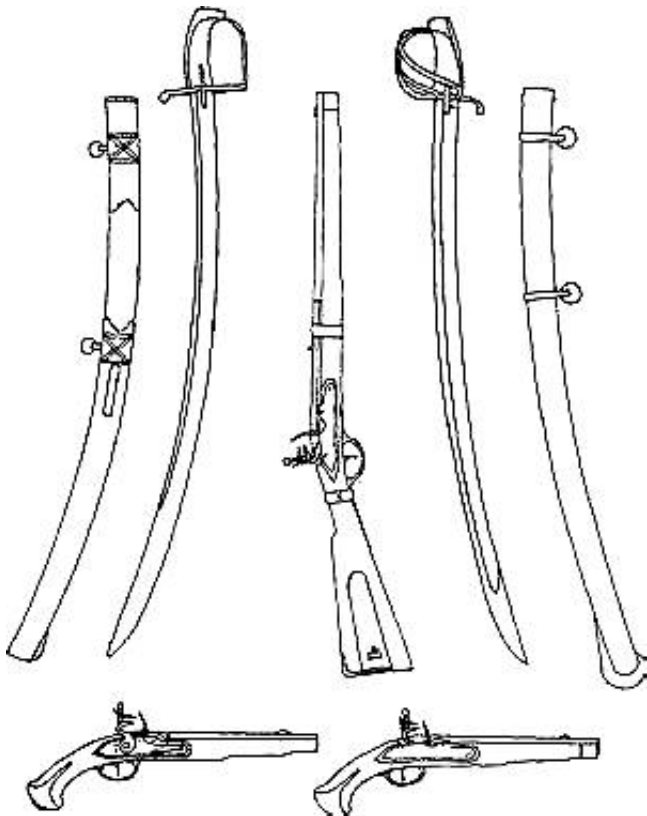
Han erklærede derfor uforbeholdent, at det var ham umuligt at følge regimentet og ville før afmarcher), fra Sjælland have søgt om sin afsked, hvis ikke nogen af hans venner havde forhindret det.

På hele marchen gennem hertugdømmerne talte han kun om at gå af, og allerede de første gange regimentet rykkede ud mod fjenden, meldte han sig syg og søgte derpå virkelig sin afsked, som han også erholdt; og begav han nu sig ufortøvet tilbage til Odense, hvor pøbel og drenge offentlig insulterede ham; thi han var filosof.

Han levede nu ganske stille og som altid for sig selv i mange år i en af Odenses smågader, kun beskæftiget med lektüre og heste og arvede et fideikommis på 6000 Rd. om året, der dog ej ophjalp finanserne meget, da han tilsatte alt på hestehandler.

Nogle af tresindstyve år gammel og altid lige sund, elskværdig og ungdommelig giftede han sig med en ung pige."

En anden af de afgåede officerer var drikfældig og en kujon, - en tredje holdt også af flasken, men manglede ikke personligt mod. En fjerde blev siden en talentfuld maler. Han var af en honnet tænke måde, men var ikke født med militær ånd,

Dragonvåben.

"Alle disse afskedigelser havde igen avancementer til følge, og blandt andre blev regimentsadjudanten

løjtnant von Schultz, hvis post blev mig til del, udnævnt til ritmester, og (han) fik derved allerede 1815 eskadron, som er et her i Danmark sjældent tilfælde.

Efter al denne renselse arbejdedes på at genoprette den forfaldne tjeneste og den i regimentet herskende dårlige ånd, som også efter kort tids forløb lykkedes samtlige officerers udholdende bestræbelser.

Regimentet kantonnerede efter at vejret i oktober måned var bleven afskyeligt i landsbyen Schmielau, 174 mil fra Ratzeborg, hvilket især var til gavn for hestene, der nu havde ly. Næsten halvdelen af disse var, som anført, bragt til Ottensee, og en stor del dragoner lå i det fransk-danske lazaret i Hamborg.

Armaturen, i sig selv slet, var ved mangel af tilbørlig eftersyn aldeles forfalden, og jeg erindrede, at flere dragoner var med mig på feltvagt, nogle uden låse for pistolerne, andre uden patroner og atter andre, som dog havde patroner, uden ladte pistoler eller karabiner, så jammerligt havde eftersynet ved de forskellige eskadroner været, forinden feltvagternes afmarch.

Da jeg blev regimentsadjutant, indgav jeg beretning over denne armaturens ynkelige tilstand og den blev også for en del afhjulpet ved nye armatursagers uddeling af den Frederiksværkske Fabrik, men derfor var de dog ej gode, mange endog helt ubrugelige, så karlen ingen tillid havde til sin våben.

Den 12. oktober blev jeg forlagt fra Schmielau til Fredeburg, et "Vorwerk" ved chausseen mellem Liibeck og Mölln. Her lå regimentsstaben. Fredeburg tilhørte Fyrsten af Moskwa, som var den franske marskal Ney.

Nu var jeg befriet fra feltvagterne, men fik en del skriveri og andre sager at tage vare, helst da obersten ikke tog sig af det ringeste. Han halvsov næsten altid. Den unge premiermajor Høegh-Guldberg var en meget vanskelig mand at have med at bestille, et slags brølende løve, men jeg stræbte at sætte mig ind i adjutanturen og reglementet, gjorde ej mange ord, og vi kom da også ret godt ud af det sammen. På denne dag fyldte ej mit 19. år. Vi havde et meget stærkt tordenvejr."

Fægtninger

Oberst Engelsted i kamp med kosakker.

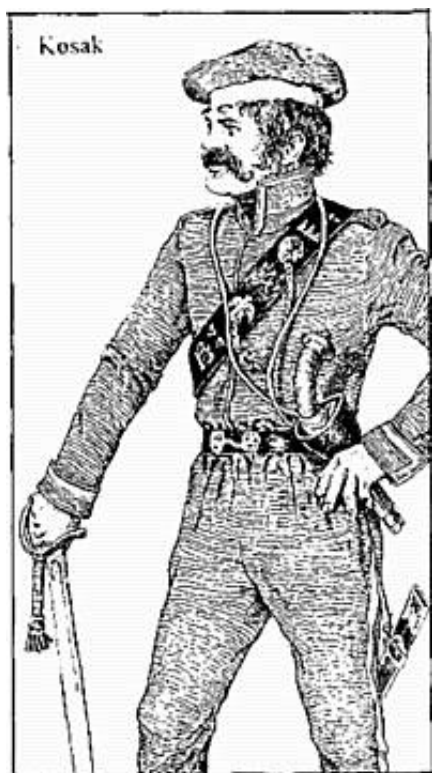
Den nyudnævnte major Høegh-Guldberg var en fortrinlig officer. Han og oberst Niels Engelsted udmærkede sig bl.a. den 12. oktober i rytterfægtningen ved Rosengarten [2](#)), hvor fjenden kastedes. Der gjordes en del fanger, men nogle uberedne kosakker, som ikke kunne medføres, blev desværre ubarmhjertigt nedsablede, da vore ryttere måtte tilbage i hast. Det var en plet på Engelsteds Jyske Lette Dragonregiment, som i øvrigt altid viste en tapper og fortrinlig holdning.

General Vichery, som førte kommandoen ved Rosengarten, udtalte sig i høje toner om deres glimrende forhold ved enhver lejlighed.

"Prins Eckmühls bestemmelse var over Kogel at gå mod Zarrentin, hvilket Vichery på samme tid skulle gøre over Mølln, men i stedet for, som vi så meget ønskede, at gå frem, forblev det ved opdeployering.

Fjenden kanoneredes i frastand og trak sig til Seedorff, vi drog tilbage til lejren. Havde Davoust udført sin plan, kunne det have været vanskeligt nok for russerne at slippe godt derfra."

Nu fulgte rekognosceringen ved Valluhn og Zarrentin.

"Den 18. oktober marcherede det dansk-franske korps [3](#)) om morgenen tidlig ud for at rekognoscere, kommanderede af den franske general Romme. I skovene på begge sider af Kogel-Vejrmølle havde imidlertid en stærk fjendtlig kavalleri-patrulje lagt sig i skjul eller i baghold, og da generalen, kun ledsaget af nogle ordonnanser fra Fynske Dragoner, ritmester Sonnichsen af samme regiment og et par franske adjutanter, gik for langt forud, blev de pludselig overfaldne af fjenden.

Generalen måtte hugge sig igennem. Ritmester Sonnichsen tabte - for fjerde gang - sin hjelm og troede, at det var forbi med ham, da en nedskudt dragonhest styrtede lige foran ham, men just dette blev hans frelse, thi hans hest sprang over, medens den fjendtlige husar styrtede, ritmester C. [4](#)) var atter foran med eskadronen. General Romme tilråbte ham: "en avant dragon, en avant monsieur", men han tabte hovedet ved at se den debanderede fjende, som dog kun var 50 mand stærk, og gjorde omkring med sin eskadron. Senere påstod han, at generalen havde tilråbt ham: "med 4. højre omkring"!

Betænkes blot, at en fransk general skulle kommandere "med fire - højre omkring"!

Og en slig officer vedblev at tjene, blev ikke kasseret - ja man gjorde ham endog til major i det Jyske Dragon Regiment!

Under tilbagetraven sprængte flere dragoner [5](#) ud af eskadronen lige som for at hævne den tort, som ritmesterens malkonduite havde pålagt dem, og huggede for deres egen fornøjelse ind på de Goltzske Husarer, af hvilke de tog 2 mand til fange, hvoraf man ser, hvad vending det ville have taget og hvor god den danske soldat er, når anføreren dur. Vi var alle indignerede over ritmesterens opførsel, men hvad hjalp det.

Medens dette foregik ved anvantgarden - og som ingen, før noget efter, vidste af - blev løjtnant von Levetzow, der talte noget slet fransk, kommanderet til at være ordonnansofficer hos general Romme og betydet at ride til den Kogeler-Vejrmølle, hvor generalen var redet hen. Uheldigvis traf han ikke på nogen, som kunne underrette ham om det passerede, men derimod på den fjendtlige trop, til hvilken han måtte overgive sig som fange.

Blandt de fjendtlige officerer var der også en, dansk af fødsel, en vis von Bergen fra Helsingør. Dette var en anden landsforræder, vi havde imod os, thi ved Zarrentin og andre steder blev den 3. eskadron Hanseater kommanderet af en ritmester A. Sehested, søn af major Sehested til Nordskov i Fyn, som tidligere - 1809 - var officer i kongens tjeneste, men for en ubehagelig histories skyld måtte tage sin afsked og forlade Danmark.

Han fik nu ansættelse i et af kong Hieronymus (Jerome) af Westphalens kyrasserregimenter, med hvilket han gjorde felttoget til Moskwa og retiraden derfra om vinteren 1812-1813 med. Som mange andre gik han over til de allierede og fik således en premierløjtnants, og så vidt jeg ved, til sidst en eskadronchefs plads ved de sammenløbne hanseater. Mere om denne mand et andet sted.

Foruden løjtnant Lewtzow blev også den franske adjudant Lafayette taget til fange, og Prins Eckmühl skal, da han fik Rommes uforsigtighed at vide, have givet ham en drøj irettesættelse i alles påhør.

En norsk officer ved navn Muller, som gjorde tjeneste ved regimentet, stod på feltvagt ved Kogel, hvor han blev angrebet af 2 eskadroner. I stedet for at trække sig tilbage til pikettet og forskansningerne, gjorde han et desperat indhug med sin lille hob, og ville sikkerlig være bleven oprevet, hvis ikke afløsningen heldigvis i det samme var kommet.

Partiet var endda ikke lige, og vi tabte 2 husarer og 4 dragoner. Fjendens tab var større, og man må forundre sig over, at han ville anvende to eskadroner til at overfalde en feltvagt, men ventelig var det et rekognoseringsparti, som slet ikke havde i sinde at angribe, thi så vidt jeg nu erindrer, var det løjtnant Muller, som først styrtede sig på dem.

Vel fik han, og måtte få, en irettesættelse for denne uoverlagte forvovenheds handling, men på den anden side er det kun en rask karl, som kan gøre sligt. Skade at han så snart forlod os og gik tilbage til Norge."

Kosakker under fouragering.

Næsten dagligt kom overløbere i denne tid til Auxiliærkorpset, især fra det prøjsiske regiment sorte husarer, "Grev Dohna". Til sidst måtte man af den grund opløse regimentet. Davoust oplyser, at det mest bestod af franske fanger, som man havde tvunget til at tjene i hæren under trussel af at sende dem til Sibirien, hvilket forklarer deres frafald. Wind skriver:

"Om natten kom 2 sorte husarer og sprængte gennem vedetkæden uden at agte dens anråb og ild. De meldte sig som desertører og foregav at (være) forfulgte. Dagen efter kom 8 mand af samme regiment, 2 tyrolerjægere og 2 hannoveranere.

Ved Lübeck blev en major von Schill - broder til partigængereren - taget til fange (10. november) af en ung polsk ulanofficer. Dette Schill'ske Husarregiment var os danske endnu meget fjendsk fra den tid af. Det var dette regiment, som overfaldt og nedhuggede den Wedell'ske eskadron ved Lübeck.

Den 8. november udmarcherede 2 bataljoner af det Fynske Infanteri-regiment, 50 husarer og 50 Fynske dragoner for at afhente nogle geografiske kort, som man formodede (var) på herregården Gross-Zeher ved Schall See. Skønt adjutant ved regimentet fik jeg på begæring tilladelse til at gøre dette parti med. Ved den lange allé i skoven traf ritmester Sonnichsen, som førte dragonfortroppen, på de fjendtlige vedetter. Fjenden, som stod i Marienstädt, var straks på benene, og et øjeblik efter var vi engagerede på hele linien.

Ilden fra de levende hegn var på begge sider meget stærk, dog tabte vi kun 1 dragon og 2 heste. Af de fjendtlige så jeg flere ligge døde på marken, som de kunne takke Fynske Infanteri for.

En fjendtlig jæger så jeg nærme sig bag et hegn, og gjorde straks en ved i alléen holdende dragonriffelskytte opmærksom derpå. Han iagttog øjeblikket så godt, at idet jægeren sprang over grøften havde han også dragonens kugle i livet, så han faldt forover ned i den, ind til os. Han var ganske død og

skudt gennem maven. Dragonen stod af hesten, og tog hans tobakspibe og et sølvur ud af lommen.

Efter endelig at være bleven færdig kom kaptajn Steffens fra Gross Zecher med de berømte landkort, og vi trak os under idelig blænkring tilbage, hvorfra vi kom.

En fjendtlig kavalleriofficer på en skimmel var atter her, som ved enhver forefaldende lejlighed, den første. Alle skud rettedes efter ham, men endnu havde man ej erfaret, at han engang havde fået et sår.

Fynske Infanteri Regiment udførte alt med stor orden og rolighed. En sådan øvelse i ilden er ikke af vejen for mandskabet. Obersten, R [6](#)....., en meget stor tyk garnisonsoberst, ikke bekendt for at have meget forstand, blev ganske sat fra bestillingen af major Høegh-Guldberg og - lod sig det gefalde.

Ved hjemkomsten til Schmielau fortaltes der, at broen til Ratzeborg var omviklet med strå og besmurt med Tjære m.m., som lod tyde på, at vi nu havde været den længste tid her !"

Fra Ratzeborgstillingen går Auxiliærkorpset tilbage til Stecknitzstillingen

Kort over Holsten. Se sidst i artiklen

Kejser Napoleon stod i 1813 alene - eller så at sige alene i kampen mod de allierede. Kun Danmarks konge holdt vedblivende fast ved ham. Endnu inden efterretningen om udfaldet af slaget ved Leipzig (17. - 19. oktober) var nået til København, havde Frederik VI den 21. oktober erklæret Rusland og Prøjsen krig.

Der blev afsluttet traktat med Frankrig for at fa beskyttelse, men Napoleon var nu ikke i stand til at beskytte sit eget land, endsige andres. Dog tænkte kongen ikke på at opgive Napoleons sag, tværtimod så han fremdeles beundrende, ja rørende op til den franske kejser som redningsmanden, hvis magt og geni nok skulle overvinde alle vanskeligheder.

Denne tillid til geniet deltes dog ikke af vor allierede, marskal Davoust, som først den 11. november havde fået officiel bekræftelse på, at Napoleon den 1. samme måned var ankommen til Mainz med resterne af sin hær, Kejseren mente, at Davoust enten burde lægge en stærk besætning i Hamborg og med resten af hæren gå til Holland - eller, hvis det ikke var muligt, gå til Hamborg med hele sit korps.

Davoust måtte, som vi skal se, til slutning vælge det sidste - og lade det danske Auxiliærkorps klare sig selv. Foreløbig måtte det gå tilbage fra Ratzeborgstillingen, hvor en del af styrken havde ligget i en hyttelejr, der dels var opført af grantømmer, dels nedgravet i jorden.

Prins Frederik af Hessen havde forstået at opretholde en fortrinlig disciplin i Auxiliærkorpset, som var i stand til at optræde fuldt ud krigsmæssigt, til trods for, at pengenøden havde ladet sig føle i en sådan grad, at tropperne både led sult og var elendigt påklædte.

Naturalforplejning kunne som oftest ikke inddrives i de egne, man stod i. Der var ingen fødemidler at få, og udrustningen var så slet, at man så soldater optræde i lærredsbukser [7](#).

Korpset blev heller ikke nævneværdigt forstærket, skønt det skulle tilbage over sydgrænsen. Det talte ikke 10.000 mand, hvoraf tilmed en fjerdedel var syge.

Den 13. november gik Auxiliærkorpset nu tilbage til stillingen Lübeck-Mølln eller den såkaldte Stecknitzstilling. Tilbagemarchen var lang og besværlig, og det regnfulde efterår havde gjort vejene bundløse.

Davoust trak sig nærmere Hamborg, men holdt vedblivende forbindelse med Auxiliærkorpset. Fjenden fulgte ikke straks efter dette, men snart mærkedes hans rekognoseringspatruljer, og kosakkerne viste sig meget nærgående.

Løjtnant Wind beretter om opbruddet fra Ratzeborgstillingen, der begyndte natten mellem den 12. og 13. november:

"Ved afmarchen så vi såvel den fransk-danske lejr som nysnævnte bro stå i flammer, som var et imponerende syn i den mørke november nat. To timer efter var fjenden i Schmielau.

Vort infanteri gik over papirmøllen, hvor broen afkastedes. Ved møllen afbrændte franskmændene deres lejr, men de lod et par bataljoner blive tilbage, som tog slemt fat på den sig med uforsigtighed nærmende fjende. Alt, hvad der var dansk, trak sig nu bag Stecknitz og til Lübeck med undtagelse af Jyske Dragon Regiment, som gik med Vichery til Hamborg.

Vor første march gik over Cronsforde ved Lübeck til Krumesserhof, en herregård ved Stecknitz. Alle stadens broer og passager var forskansede.

Prins Frederik tog sit kvarter på Rothenhaus, men flyttede nogle dage efter til Lübeck.

På Krumesserhof, hvor en mængde officerer tilbragte aftenen og natten, gik det lystigt til, skønt vi vidste, at siden det var gået vore allierede, de franske, i Tyskland galt, var der heller ikke stor lykke for os at vente, og at vi snart ville være overladt til os selv.

Den 14. november [8](#)) kom regimentet til slottet Rondshagen, som tilhører en Hammerstein, men det var ikke beboet, da alt var bragt bort derfra. Vi indrettede os derfor som vi bedst kunne, og uagtet de prægtige værelser var det dog ikke stort bedre end i lejren. Vort leje var strå, og vore lysesager var udhulede kartofler, men hønsegården var godt forsynet, og et oksehoved vin, som vi fik af franskmændene, lod os glemme de for en soldat så unødvendige bekvemmeligheder.

Men desværre kom vi nu til at høre under generalmajor von Lassons brigade, og det indså vi alle ikke var vejen til sejr og ære. Hans kvarter var på Blesdorff, og hver dag måtte jeg i en bundløs vej ride derover, ofte for de største ubetydeligheders skyld.

Især var han en stor pedant, hvad lister o.l. angår, og talte om, hver gang han opdagede noget, hvilken dygtig revisor han i sin tid som premiermajor havde været.

Ved Klein-Berkenthin var en forpost af en eskadron og et kompagni jægere. Küsen, Donnerschleuse og Hollenbeck var ligeledes stærkt besatte og broerne afbrækkede.

Vi lå altså her i god ro, som kun en eneste gang blev afbrudt, da en svensk patrulje sendte vedetterne nogle kugler, - gik på jagt bag byen og samledes hver aften, om ikke til et overdådigt, så dog muntert kammeratgilde, indtil der pludselig kom marchordre, natten til den 1. december, thi kronprinsen af Sverige var nu i fremrykning for i Holsten at erobre Norge."

Videre tilbagetog

Bernadotte, som - omend kun lunkent - havde hjulpet de allierede med at nedslå Napoleon, fordrede nu sin løn, og den 26. november havde han opnået kejser Alexanders tilladelse til ved et felttog mod Danmark at tvinge sin vilje igennem vedrørende Norge. Til opnåelsen af dette mål havde han en hærstyrke på 60 bataljoner, 78 eskadroner, 7 kosakregimenter og 149 kanoner, i alt 32.800 mand fodfolk og 10.300 ryttere.

Bernadottes felttogsplan gik ud på at indeslutte Davoust i Hamborg samtidig med, at han selv gik over Elben nord på mod Danmark. Elbovergangen fandt sted den 1. december på en bro, han havde ladet slå ved Boitzenburg.

Davoust afventede ikke Bernadottes overlegne angreb, men begyndte samme dag tilbagetrækningen mod Hamborg, hvor han snart blev indesluttet.

"1. december. Alt kom nu i bevægelse, og tidlig om morgenen afgik allerede bagagen, som vi ikke fik at se førend efter freden var sluttet. De lauenborgske bønder kørte med den gennem begge hertugdømmer og over til Fyn, hvor den stod på Hundsløv mark ved Kjertemind.

Arkivkassen, i hvilken min tjeners store forsigtighed havde pakket mit just ej overflødige linned og andre sager, fik jeg rigtignok igen, tilligemed grundbøger og protokoller, men resten - ja hvor var den, især savnede jeg linnedet i Holsten, hvor min pengepung ikke var i den bedste forfatning.

Oberst B.s eskadrons regnskaber og nogle af regimentskvartermesterens egne gik ved den lejlighed tabte - hvilket dem siden var dem begge til stor nytte !

Kl. 1. om middagen forcerede fjenderne forposterne ved Stecknitz, og det fjendtlige kavalleri, skønt ubetydeligt i styrke, gik over floden på isen.

Den 3. eskadron trak sig nu, efter ordre, tilbage til Rondeshagen, hvor regimentets 4. eskadron, og et kompagni grenaderer af Fynske Infanteriregiment forblev for at dække afmarchen.

Major Grev Moltke, der som altid viste megen conduite, havde en skærmydsel med det fjendtlige kavalleri i og ved byen. Nogle mand faldt på begge sider, og min tjener Hans Madsen, som foruden den hest, han red på, havde en af mine håndheste og en pakhest, der var meget doven, ved tøjlen, var nær bleven fangen, da han uforsigtig red tilbage til slottet for at hente nogle forglemte sager. Nogle pistolkugler susede ham om ørerne, men heldigvis avancerede vor blænkerkæde i det samme øjeblik, af hvilken de blev optagne.

Vort nattekvarter var på hovedgården Castorff, som nu tilhører en hr. von Schrader, og (som) ligger lige ved landevejen fra Lübeck til Hamborg. Natten var meget kold, det frøs stærkt og rimede.

Jeg gjorde en patrulje hen imod egnen, hvor jeg hørte skydning, og efter at være vendt tilbage sov jeg et par timer selv fjerde i forpagtermadammens seng.

Rondeshagen blev i denne nat atter at et af de danske.

2. december. Ved daggry marcherede vi i de frygteligste veje til Siebenbäumen. Det kunne hverken briste eller bære. Adskillige trænheste blev liggende samt et par stude, som gjorde sig stædige. General Lasson beordrede mig til at udstille 5 feltvagter - til hvilken nytte ved jeg rigtig nok ikke, da vor bestemmelse ej var at forblive i Siebenbäumen.

Men næppe var det også sket, før vi havde arriérregarden på os under idelig skydning med den efterrykkende fjende, og feltvagterne, som havde gjort bedre i at fodre deres heste end i at ride frem og tilbage, blev alle inddragne.

General Lasson, som ingen ven var af skarpskydning udenfor eksercerpladsen, satte sig, forladende præstens veldækkede bord i spidsen for sin brigade, og alt hvad trække kunne gik det over Boden til Oldesloe.

Det hele lignede næsten en flugt, men da jeg var af den mening, at det just ikke hastede så meget, tog jeg først nogle af levningerne til mig, inden jeg fulgte efter.

En husar af det hannoverske regiment Esdorff [9](#), der var beordret til at bestille kvarter i Siebenbäumen, og navnlig hos stedets præst, blev overrasket og taget til fange.

Uden at min fraværelse var bleven bemærket nåede jeg mit regiment, som marcherede lige gennem Oldesloe til Fresenburg. På vejen hørte vi den Schulenburgske Brigade, der marcherede parallelt med os, veksle skud med fjenden.

I dag blev 8 grenaderer og 2 dragoner tagne til fange i en bondegård, i hvilken de havde kastet sig -, af tvende eskadroner Esdorff husarer og 50 hanseatiske ulaner.

Disse ulaner førtes af A.M. Sehested, en søn af major Sehested til Nordskov, der som tidligere anført, ikke skammede sig ved at fægte mod sit fædreland [10](#)). Da disse fanger blev mishandlede og udplyndrede, lod han dem hver beholde en skjorte. Ved denne lejlighed spurgte han dem, om de kendte tvende officerer, Fabricius-Tengnagel'erne, hvilket de naturligvis bejaede, og tilføjede (han) da, at det var hans morbrødre, hvilket han hellere skulle have tiet med.

Dette har en dragon ved navn Jørgen Eskildsen, som var blandt disse fanger, fortalt mig efter hjemkomsten fra fangenskabets på Rugen (J.E. stod ved 2. eskadron af Fynske Lette Dragoner) og tilmed i vagtmester, Dannebrogsmænd Sørensens nærværelse.

3 patruljer udsendtes, skønt Oldesloe var besat."

Kampen ved Boden [11](#))

Kort over området ved Boden. Se sidst i artiklen

Auxiliærkorpset måtte således lige over for den store overmagt trække sig tilbage.

Derved at vor højre fløj, som følte sig truet - dog foreløbig uden tvingende nødvendighed - var gået tilbage til Oldesloe, var forbindelsen med franskmændene gået tabt. For at genoprette den prøvede de danske et fremstød, der foranledigede fægtningen ved Boden, den 4. december, som prinsen kalder "en overordentlig brillant affære". 2. Brigades fodfolk kæmpede godt og rytteriet ligeså. Vort tab blev kun 22 mand.

"3. december. Ordre fra Prins Frederik af Hessen indløb, at vi skulle marchere hen, hvor vi kom fra, og besætte Boden og Siebenbäumen, som general Lasson uden ordre og uden nød havde forladt.

Samme dag kapitulerede Lübeck, og tilbagetoget til Rendsborg begyndte. Om middagen ankom vi først i Boden, som det Fynske Infanteri Regiment aldeles havde udplyndret. Bønderne var borte og alle huse tomme, kisterne opbrækkede og næsten intet at få.

En del af dette regiments bagage, heriblandt flere kister med uniformer, hvoraf hver dragon fik en udleveret, og blev de hvide rabatter siden ombyttede med blå. Det kom dragonerne meget vel tilpas, således at få nye uniformer i stedet for gamle luvslide.

Infanteriet forlangte dem vel senere tilbage, da de hørte derom, men der blev ikke taget notice deraf.

Ritmester Schulz med 40 dragoner rekognoscerede; Slesvigske Infanteri Regiment tog Siebenbäumen.

Major Bardenfleth havde en skærmydsel ved Trave.

1. (?) december. Stærk tåge. Om middagen begyndte det at blive levende i omegnen, og kl. 4 hørte vi fulde salver.

Det Slesvigske Infanteriregiment kom tilbage fra Siebenbäumen, der blæstes alarm, og alt sad op og rykkede ud.

Fynske Dragoner holdt i halve delingskolonner uden for byen på højre side af vejen, bag ved os det Fynske Infanteri Regiment, der marcherede op til højre, og derefter 50 husarer, kommanderet af en ritmester Hoffmann.

Slesvigske Infanteri Regiment kom nu en colonne på vejen med front mod Boden. Vi holdt ved siden af det med modsat front.

Fynske Infanteri rykkede frem, kaster sine blænkere forud, efter dog først at have givet nogle salver op den fremrykkende fjende. Derefter en levende tirailleurild.

Kampen ved Boden - dansk skyttekæde.

Boden havde man glemt at besætte, og havde majoren ej hændelsesvis spurgt om den var det, ville fjenden letteligen have kunnet afskære os fra Oldesloe, men nu beordredes Slesvigske Infanteri Regiment til at besætte byen.

Jeg holdt lige ved siden af general Lasson. Han var bleg som døden og - i ordets egentlige forstand - han rystede som et espeløv. Oberstløjtnant B. fik først sit mæle igen efter fægtingen.

Nu peb kuglerne os dygtig om ørene, og fjenden var ikke 50 skridt fra os på begge sider af vejen bag de levende hegn, hvor Fynske Infanteri holdt dem i ave.

Alle dragonofficerer bad enstemmigt general Lasson om at måtte gøre et indhug. For at hæve regimentets ved slette og uduelige overofficerer tabte renommé havde vi besluttet at gribe den første lejlighed til at erhverve hæder og ære, og næppe var et "ja" undsluppet general Lassons sitrende læber, før end vi med et skingrende hurra styrtede os ind i defileet, hvor især fra et hus en stærk ild modtog os. Alt, hvad der var på vejen blev nedsablet eller fanget, men også flere dragoner og nogle heste blev skudte.

Netop som indhugget begyndte - eller skulle begynde - befaler Lasson mig at hente husarerne, hvilket hans egen adjudant, hr. de Willemoes-Sulim, bedre kunne have gjort. Jeg flyver tilbage og råber til Hoffmann: "Hr. ritmester, wollen Sie sich anschliessen", men må gentage det tre gange, hvorpå jeg vender mig til hans husarer, der allerede havde næsten opløst sig for at komme med, og nu går det i flyvende galop alt imellem hinanden fremad, men et led ved huset havde standset dragonerne for en kort tid, og trængslen blev nu frygtelig. Vel var det, at tågen var så stærk, at vi ikke kunne se hverandre, ellers ville mangan brav karl være falden.

Pludselig giver det luft foran, og alt går nu atter frem.

I dette minut - medens alt holdt i en klump - havde jeg set mig nødsaget til at traversere min hest ned i en vandgrøft, og uformærket blev jeg trykket til en åbning i hegnet, og på marken der udenfor skimtede jeg en del sorte skikkelser, som fyrede mod Fynske Infanteri's blænkere.

Jeg sagde nu til sidemændene, at de skulle følge med, og i den tanke at det skete rider jeg ind på marken og bliver straks afskåret fra førømmeldte åbning af en 3-4 jægere, som fyrer på mig, dog uden at træffe.

Idet jeg ser mig tilbage, er jeg ganske alene og midt i den fjendtlige blænkerkæde, men jeg vender min hest for at komme bort, hugger en jæger over hovedet, så han falder, og affyrer min dubletpistol på andre, men uden at træffe.

Dette var meget urigtigt, thi på sablen skal man forlade sig, at gribe pistolerne er alt for meget sinkeri.

Jeg indså det straks, kastede pistolen i hylsteret og greb atter til klingen, idet jeg gav min herlige brune hoppe et par frygtelige sporer. Nu var jeg ved åbningen, hvor jeg atter fik en kugle, men denne jæger både hug- og red jeg ned, hvorpå han bad om pardon.

Vagtmesteren af 2. eskadron med 4 dragoner kom nu ind ad åbningen og straks efter en mængde dragoner og husarer, og nu var det også forbi med den fjendtlige bataljon, "Anhalt-Dessau" [12](#)).

På denne koppel blev 60 jægere tagne til fange. At dragonerne den gang ej fulgte mig ind, foranledigede af, at det netop i samme øjeblik gav luft frem, og uvilkårligt måtte de frem med de andre. Men kommer vagtmester Sørensen ej i rette tid, kunne det vel være bleven til hvad det skulle. Denne hele episode varede vel en 5 minutter.

Vagtmester Sørensen tog 5 jægere til fange, Guldberg, ritmester Sønnichen og jeg hver sin, og resultatet af denne ærefulde fægtning var: 3 officerer og omtrent 100 mand fanger. Af disse døde et par timer efter major von Burgsdorff, der kommanderede de Anhalt-Dessauske jægere.

Premierløjtnanterne Baron Gemmingen og von Schleppegrell, der begge var sårede, udveksledes dagen efter i Oldesloe. (En fjendtlig oberst og over hundrede mand faldt (efter hvad jeg hørte).

Den stærke tåge og Fynske Dragoners choque var det der bidrog mest til et lykkeligt udfald, thi fjenden var stærkere end vi, hvad infanteri angår, og han havde desuden et regiment husarer, 4 kanoner og 2 haubitser. Vi derimod havde intet artilleri (til disposition); men artilleriet kunne de ikke betjene for tågens skyld.

I et hus inde i byen lå den sårede major Burgsdorff, som et strejfskud havde taget begge øjnene ud på. Man havde fra det bundløse pløre bragt ham herind, og jeg tildækkede ham med en dyne, da han klagede over kulde - ventelig den sidste kærlighedstjeneste, han fik i dette liv. Uagtet lægen erklærede ham for dødelig såret, lod Lasson ham udstede et revers: " ej at ville tjene mod de danske"!

Om natten marcherede vi over Retliwisch-Mølle, hvor vi nød lidt forfriskning, og hvor von Glemmmgen fik en kugle skåret ud af såret, til Oldesloe. Medens chirurgen foretog dette, deklamerede den sårede en scene af "Wallenstein", og husets tvende unge smukke jomfruer holdt lyset.

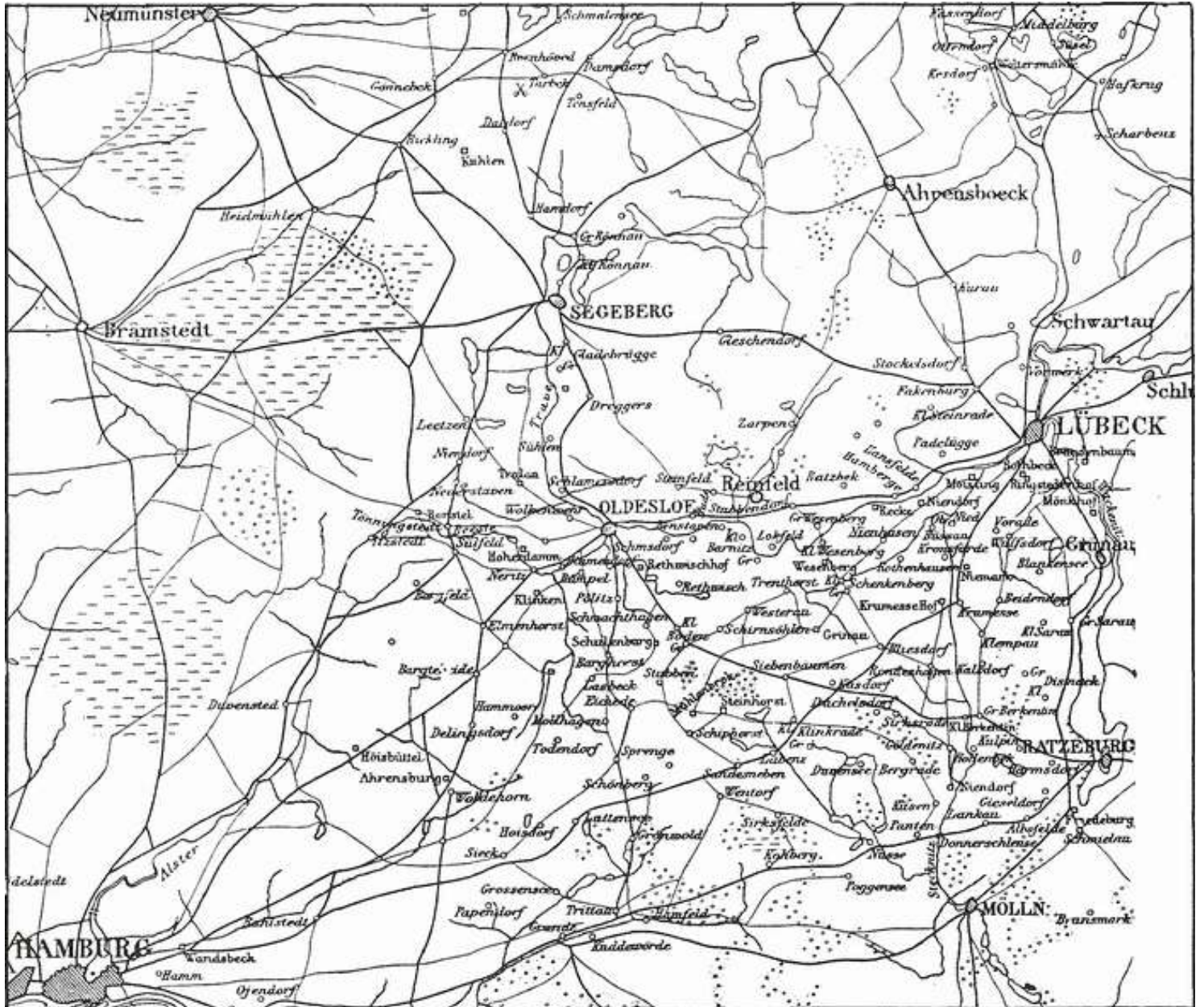
Vejene var bundløse. Vejret gyseligt. Dog fjenden kunne vi hvert øjeblik vente (sagde B.), derfor måtte vi frem, eller rettere tilbage. General Lasson begyndte nu at blive grov igen."

Noter:

1. Holstenske Husardetachment. J. H. Kloppenborg: "En gammel Soldats erindringer"- Kbh. 1872.
2. Se P.I. Liebe i Chakoten og V. v. Quistorp: "Geschichte der Nordarmé im Jahre 1813". Berlin 1894.
3. Se P.I. Liebe: "Napoleons Danske Hjælpetropper".
4. Antageligvis ritmester Johan Otto Cappeln, som 6.10 forflyttedes til Jyske Regiment Lette Dragoner.

5. Jyske Regiment Lette Dragoner
6. Oberst Gaspar Leopold Rieck, Fynske Infanteriregiment.
7. Lærredsbukser var infanteriets sommerbeklædning.
8. I erindringerne står fejlagtigt "den 9".
9. Esdorffs Husarregiment, se Osprey Books: "*The Hannoverian Army of the Napolonic Wars*".
10. Ritmester Andreas Michael Sehested, i daglig tale Ali, som deltog på Napoleons side i Rusland 1812, men siden skiftede side. Han var ganske besat af sine heste og hunde, og lod dem begrave på en udvalgt plads i skoven tæt ved sin herregård, Fraugdegård ved Odense, Fyn. Da den hvide hingst, der havde båret ham under kampene i Rusland og siden hen, døde mæt af dage, rejste han en endnu bevaret obelisk på dens gravsted.
11. Se P.I. Liebe i Chakoten og "*Napoleons Danske Hjælpetropper*".
12. Vedr. uniform for Anhalt-Dessau, se Knötel Band VI, no.3. eller Chakoten 1994/1 (Anhalt-Dessau Bataljonen 1813 af Jørgen K. Larsen.)

Kort over Holsten

Kort over området ved Boden

